



 **Facultat de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport**

Metodologia de l'ensenyament de l'AF i l'esport

Prof. Jose Ignacio Priego Quesada

Tema 7. Aspectes ètics en el procés d'ensenyament:

Bullying

Continguts

- Introducció: definició, tipus i context
- Prevalença
- Accions preventives
- Activitat física i *bullying*

Introducció, definició

Gladden et al. (2014)

“*Bullying* és qualsevol comportament agressiu no desitjat per un altre jove o grup de joves que no són familiars ni parelles actuals, que implica una percepció de desequilibri de poder, que és repetit o que és molt probable que siga repetit. *Bullying* pot consistir en dany físic, psicològic, social o educatiu”

Introducció, tipus

Slonje y Smith (2008);
Gladden et al. (2014)

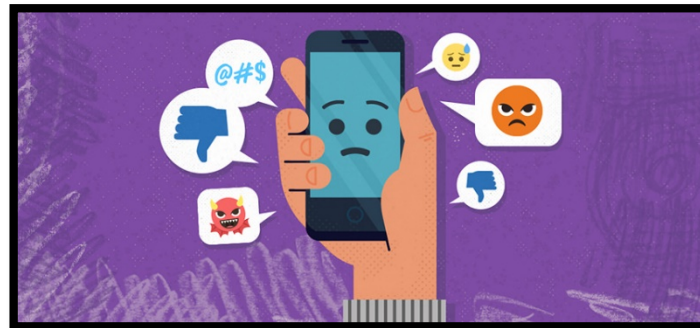
Tipus:

- **Físic:** inclou el us de força física (ex. espentar, colpejar, escopir, etc.)
- **Verbal:** comunicació oral i/o escrita que causa dany (ex. burles, insults, gestos, notes ofensives, etc.)
- **Social:** comportaments que busquen danyar la reputació i les relacions socials (ex. aïllament social, difusió de rumors, etc.)
- **Dany a la propietat:** robatori, alteració o dany de propietats de l'afectat amb l'objectiu de causar dany
- **Cyberbullying:** agressió amb l'ús de dispositius electrònics, especialment mòbils i internet

Introducció, context

Rivara i Le Menestrel (2016)

- Encara que el bullying sempre haja existit, no ho hem de normalitzar i s'ha de considerar un problema important
- Passat: bullying en l'escola. Actualment: *bullying* durant tot el temps (*cyberbullying*)
- Actualment existeix més diversitat, existint grups minoritaris de major risc
- Açò causa un major risc de formació de grups ètnics (“bandes”)



Introducció, context

Rivara i Le Menestrel (2016)

- Problemes per a qui pateix el *bullying* a curt i llarg termini: estrès, ansietat, depressió, hostilitat, dificultats de somni, migranyes, alteració hormonal, alteració funció cerebral, abús de drogues i alcohol, reducció del rendiment acadèmic, absentisme escolar, traumes,...

- I per a qui realitza el *bullying*?



Prevalença

Rivara i Le Menestrel (2016)

- El *Bullying* afecta 18 - 31%
- *Cyberbullying* entre el 7 - 15%
- Aquestes proporcions són majors per a LGTB, i persones amb discapacitat



Alumnat xinès d'educació secundària (N=6750)



Proporció de xiquets/es que han patit *bullying* en l'últim any:

- *Bullying* verbal = 49%
- *Bullying* social = 38%
- *Bullying* físic = 18%
- *Cyberbullying* = 14%



Alumnat xinès d'educació secundària (N=6750)



Perfil amb major risc:

Perfil amb menor risc:

Xics

Fills únics

Minories ètniques

Bona salut

Famílies monoparentals

Pares amb estudis

Amb pares que se barallen

Bona situació econòmica

Nous en la escola

Bon rendiment acadèmic

Alumnat de 5 i 6^o curs de primària Granada (N=409)

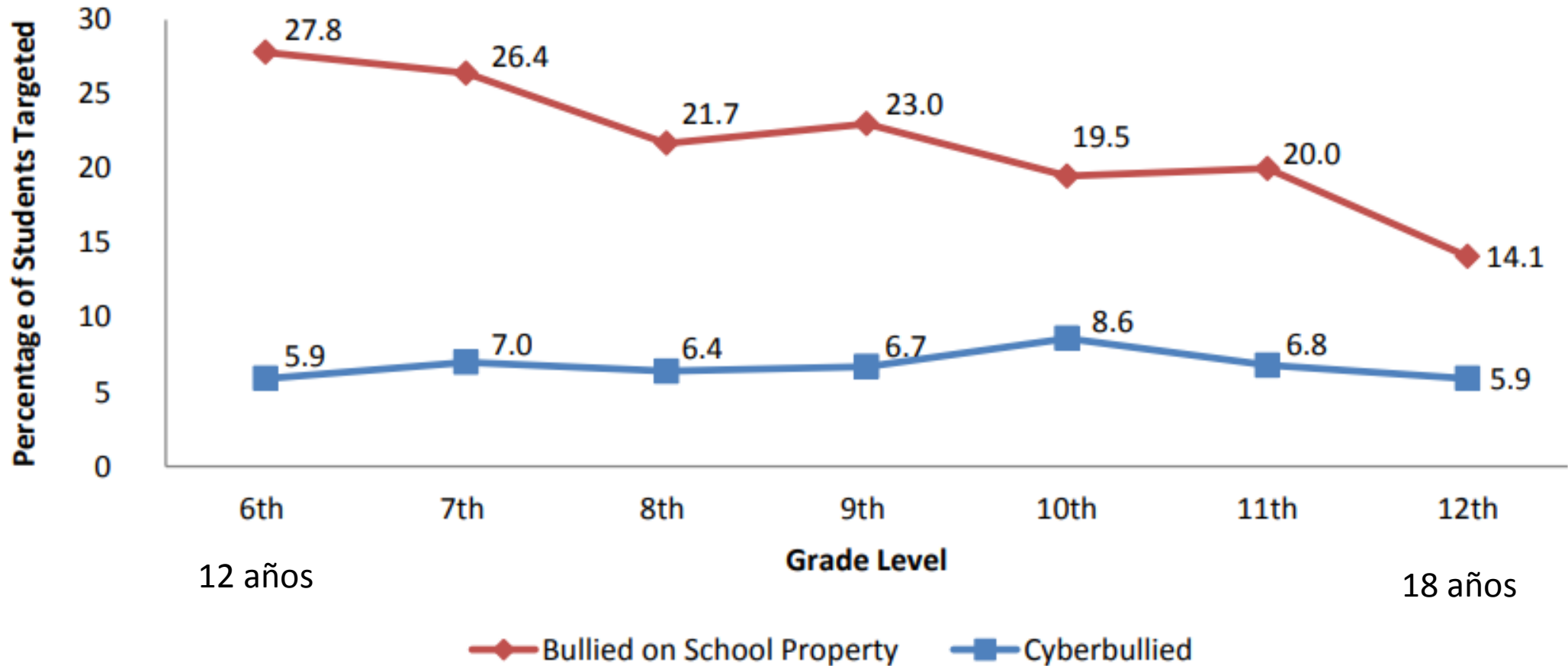
- 15%
- Durant la pràctica del futbol es donen un gran percentatge d'aquests casos (60%)
- Diferencia amb estudiós anteriors:
 - Edat
 - El resultat depèn de la percepció de l'alumnat



Prevalença

Rivara i Le Menestrel (2016)

Edat



Prevalença

Rivara i Le Menestrel (2016)

Gènere

- La freqüència de rebre i propiciar el *bullying* és major en xics que en xiques
- També és diferent el tipus:
 - En xics és més freqüent el *bullying* físic i verbal
 - En xiques és més freqüent el *bullying* social
 - El *cyberbullying* per el moment pareix ser igual de freqüent en els dos gèneres



Prevalença

Rivara i Le Menestrel (2016)
Koyanagi et al. (2019)

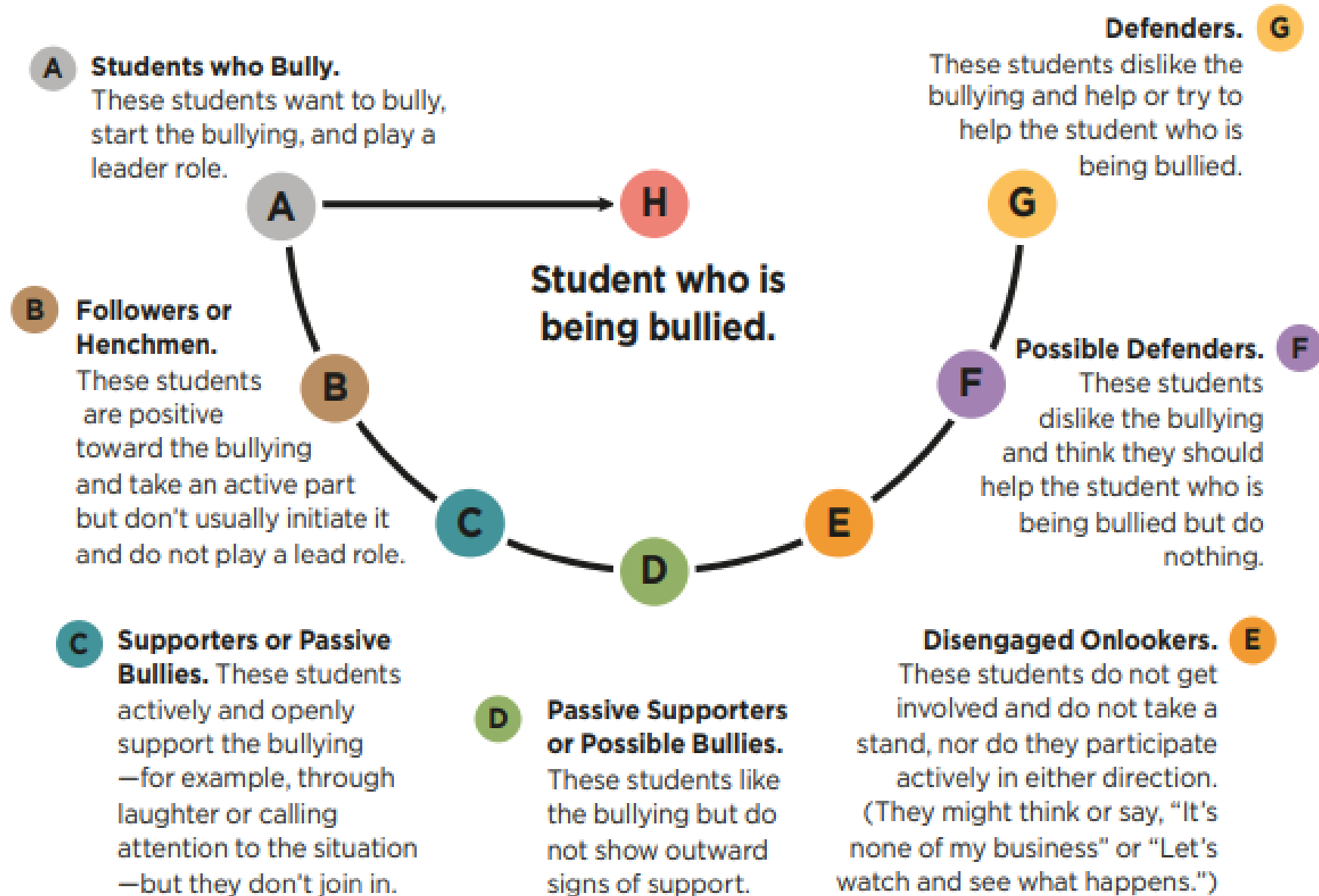
Índex de massa corporal



Prevalença

Cercle de rols

Rivara i Le Menestrel (2016)



Accions preventives

Perspectiva
socioecològica

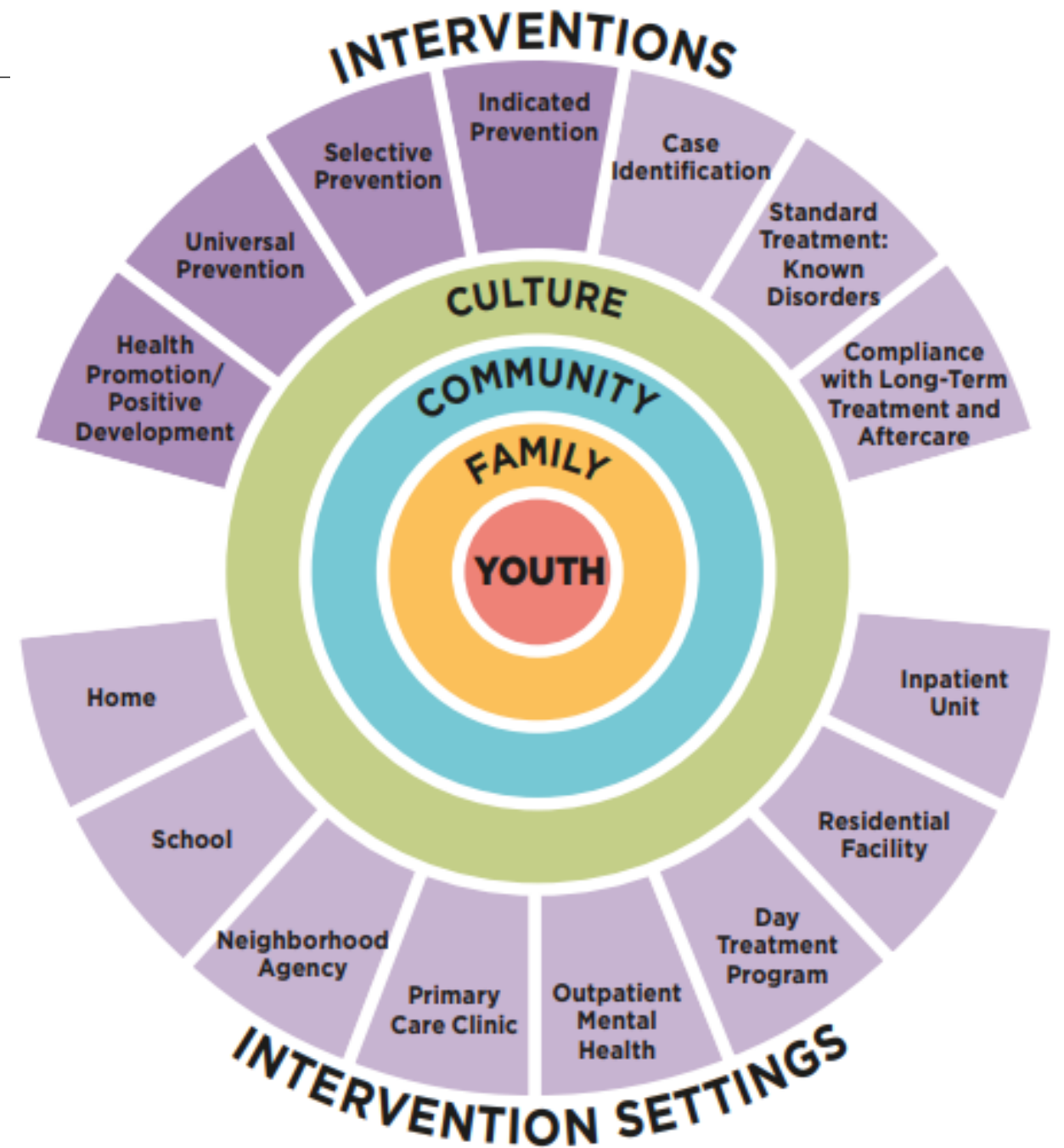
Rivara i Le Menestrel (2016)



Accions preventives

Perspectiva socioecològica

Rivara i Le Menestrel (2016)



Possibles accions preventives:

- Millorar el clima de l'escola/institut/centre
- Tindre un pla d'actuació per a la transició al centre del nou alumne/a
- Accions de conscienciació LGTB
- En un centre educatiu, involucrar als xiquets en activitats extraescolars esportives
- Conscienciació ús dispositius electrònics, temps visualitzant contingut violent i sexual,
- Tallers d'entrenament d'emocions-socials

Accions preventives

O'Connor i Graber (2014)

Possibles accions preventives:

- Que se entenga que no es tanca els ulls al *bullying*
- Que no existisca el por a la denuncia



Educación física y bullying

O'Connor i Graber (2014)

- El context esportiu i d'educació física, pot ajudar a reduir el *bullying*, però també pot ser un espai on una part de l'alumnat siga humiliada públicament
- Alguns xics i xiques poden ser humiliats en educació física per no reflectir l'estereotip masculí o femení, respectivament
- El professorat pot crear un ambient propici per al *bullying*: burlant-se de l'alumnat menys hàbil, ignorant comportaments, activitats o esports molt agressius (ex. dodgeball)



- Revisar mètodes d'ensenyament, currículum, material, esports, etc.
- Estils per a tots els dominis de l'aprenentatge, per a no valorar únicament l'execució, sinó també aspectes cognitius
- Fixar regles i rutines que disminuïsquen el *bullying*, algunes relacionades amb el temps en el vestuari
- Promoure la responsabilitat social individual

Educació física i bullying

Guimarães Botelho (2009)

Webquest Bullying y Educación Física - Mozilla Firefox

Archivo Editar Ver Historial Marcadores Herramientas Ayuda

http://www.bullyingeducacionfisica.com/introduccion.htm

Internet gratuito Personalizar ventanas Windows Bullying y Educación... CDS Tutorial

NO al Bullying en las clases de Educación Física

Introducción Tarea Proceso Recursos Evaluación Conclusiones Créditos Guía para el profesor

Introducción

¿Durante un largo período escolar fuiste excluido de un juego o una actividad de Educación Física por que eras gordo y menos hábil que los compañeros de tu clase? ¿Por este motivo usaron continuamente insultos y moteos contra tí? Con eso, quedaste conocido como "el gordo" de tu clase? ¿Así, tuviste tu peor año escolar y dejaste de practicar cualquier actividad física o deporte durante los demás años?



¿A menudo un grupo de tres chicos siempre te molestaban en el patio y durante la clase de Educación Física o en el recreo te tiraban la pelota contra tí? ¿Después, te ridiculizaban porque era más débil que tus compañeros?



¿Si te identificas con estos casos que sepas que has sufrido (o estás sufriendo) **bullying**!

Webquest Bullying y Educación Física - Mozilla Firefox

Archivo Editar Ver Historial Marcadores Herramientas Ayuda

http://www.bullyingeducacionfisica.com/proceso.htm

Internet gratuito Personalizar ventanas Windows Bullying y Educación... CDS Tutorial

NO al Bullying en las clases de Educación Física

Introducción Tarea Proceso Recursos Evaluación Conclusiones Créditos Guía para el profesor

Proceso

1. Reuniros en grupos de cuatro (dos chicos y dos chicas);
2. Recoged y analizad toda la información sobre bullying encontrada en internet;
3. Asistid el tráiler de la [película Cobardes](#) y el [video sobre Fito](#);
4. Cada grupo escogerá una actividad para elaborar (un juego, o elaborar un texto en internet, o una historieta);
5. Escribid ejemplos reales de bullying que hayan ocurrido a vosotros mismos o a sus compañeros;
6. Al final, todos los grupos se reunirán y expondrán sus creaciones;
7. Con todos los grupos juntos, se creará un código anti-bullying en la clase de educación física.

Educació física i bullying

Guimarães Botelho i Prat Grau (2008)

Recursos de Educación Moral		
<i>Recursos</i>	<i>Objetivos</i>	<i>Descripción</i>
1. Dilemas morales	<ul style="list-style-type: none">• Favorecer el desarrollo del juicio moral.	<ul style="list-style-type: none">• Breves historias que encierran conflicto de valor.• Presentan alternativas enfrentadas.• Discusión: aportar razones.
2. Frases inacabadas.	<ul style="list-style-type: none">• Facilitar la toma de conciencia de los valores y opciones de cada persona.	<ul style="list-style-type: none">• Completar unas frases según los propios pensamientos.• Adquirir información sobre uno mismo para conocerse mejor.• También, listado de preguntas.
3. <i>Role-playing</i>	<ul style="list-style-type: none">• Facilitar el desarrollo de la perspectiva social y la empatía.	<ul style="list-style-type: none">• Dramatización de situaciones con conflicto moral.• La posible solución requiere el diálogo y análisis desde distintas perspectivas.

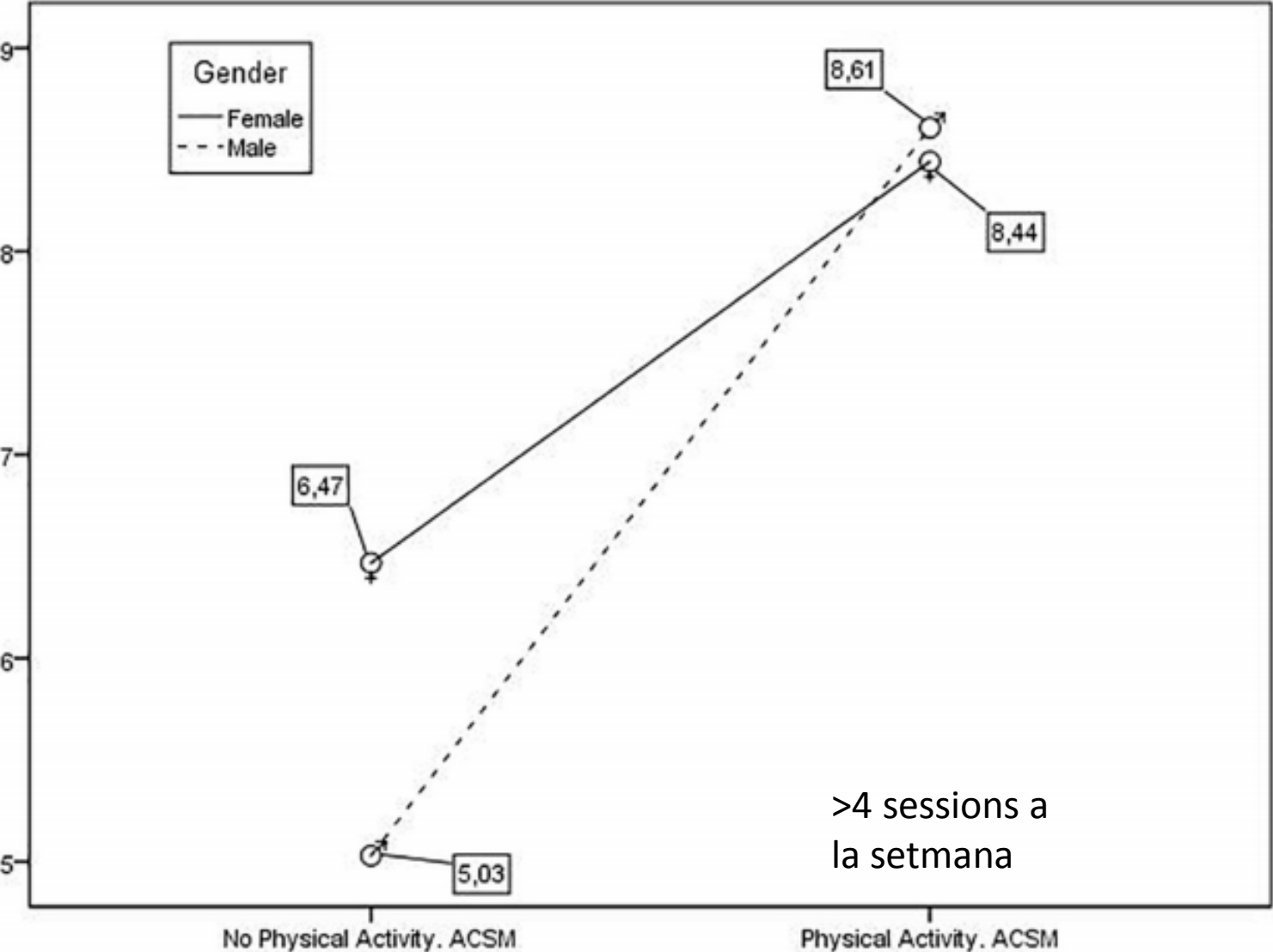
7. Ejercicios de cooperación	<ul style="list-style-type: none">• Promover actitudes de cooperación y colaboración entre iguales (trabajo en equipo, respeto).	<ul style="list-style-type: none">• Situaciones de trabajo en grupo en las que el éxito o el fracaso es siempre colectivo. Experiencias que cuestionen las formas de relación entre participantes.
8. Resolución de conflictos	<ul style="list-style-type: none">• Aprender a plantearse situaciones problemáticas de forma positiva.• No eliminar el conflicto; promover recursos.	<ul style="list-style-type: none">• Resolución cooperativa de conflictos: orientar el problema, definirlo, idear alternativas, valorarlas, aplicar la solución, evaluar los resultados.
9. Ejercicios de cohesión de grupo	<ul style="list-style-type: none">• Favorecer la identidad del grupo y el sentimiento de pertenencia.	<ul style="list-style-type: none">• Conciencia de los elementos que les unen como grupo (aficiones, maneras de actuar, actividades...).

- Estudi d'intervenció amb 3 escoles, 146 xiquets/as
- Durant 8 setmanes, 5 vegades a la setmana es realitzava una sessió d'activitat física abans de començar l'horari lectiu
- Les sessions van ser dissenyades per un Graduat en Ciències de l'Esport, incloent esports i activitats cooperatives, recreatives i activitats de dansa. Intensitat mitjana-alta
- Es va reduir la probabilitat de patir *bullying* segons un qüestionari

Educació física i bullying

Mendez et al. (2019)

Escala de agressivitat



Sense efecte del gènere

>4 sessions a la setmana

TABLE 4. Potential Signs and Symptoms of Athlete Maltreatment

Unexplained or unwarranted injuries (eg, bruises, sprains, fractures, overuse injury)

Decline in performance

Nightmares or trouble sleeping

Poor self-image

Inability to trust others

Aggressive or disruptive behavior

Intense anger or rage

Act out sexually

Self-destructive, self-abusive, or suicidal behavior

Sad, passive, withdrawn, or depressed

Difficulty forming new relationships

Drug or alcohol use

Avoid going to certain places (eg, home, training facility)

Change in behavioral patterns

Fear of certain adults (eg, coaches, parents, peers)

Adapted from Matthews.⁷³

Educació física i bullying

Stirling et al. (2011)

Recomanacions si es té un/a atleta que experimenta *bullying* i parla amb tú

- 1. Escolta atentament.** El/l'atleta necessita saber que està sent escoltat. Després de la conversa apunta-ho tot
- 2. No parles malament de l'abusador.** La víctima a voltes confia en l'abusador o ho valora, i pot intentar defensar-ho o no deixar que s'investigue més sobre el tema
- 3. Anima-li.** Que se senta còmode. L'objectiu és obtenir tota la informació possible



Educació física i bullying

Stirling et al. (2011)

5. Dis-li que el *bullying* **no és per la seua culpa**. Dis-li que aquestes content amb que t'ho haja explicat i el valent que ha sigut en fer-ho. Existeix una cultura del silenci en el bullying
6. **Informa**. Assegura't de la normativa de la teua regió, però se sol haver d'informar als organismes pertinents
7. Envia a l'atleta als **professionals necessaris** (ex. terapeuta). Patir *bullying* té conseqüències



Activitat.

Imagina que arribes a treballar a un institut com a professor/a de educació física i no més arribar et donen la responsabilitat de ser el/la cap de estudis. D'una banda veus que la resta de l'equip directiu i el professorat estan per la labor de realitzar accions conjuntes de centre així com d'innovació educativa. Encara que no veus que siga un centre problemàtic, t'adones que no hi ha accions de prevenció del *bullying* en marxa. En aquest context, decideixes realitzar un pla de prevenció del *bullying*, que incloga accions a tots els nivells::

- Accions de centre conjuntes en les quals s'incloguen a totes les assignatures.
- Accions des de l'assignatura d'educació física en les quals s'incloguen tots els cursos.
- Unitats didàctiques o sessions que tinguen el objectiu de disminuir la probabilitat que es produïska *bullying*.